

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA AVGUST MJESEC 2017.GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

Inspektori za hranu, u skladu sa planom kontrola i nadležnostima i ovlašćenjima utvrđenim zakonima, su tokom avgusta mjeseca vršili inspekcijski nadzor nad objektima za proizvodnju, obradu, preradu, distribuciju i promet hrane i hrane za životinje.

U skladu sa procjenom rizika i povećanog prometa hrane u turističkoj sezoni kao i povećanog broja novoootvorenih objekata (ugostiteljskih, trgovačkih, montažnih, tezgi...) za pripremu, obradu i usluživanje hrane inspekcija je sprovodila redovan nadzor u svim opštinama a pojačan nadzor u objektima u primorskim opštinama kao i na području opština Kolašin, Žabljak i Plužine, preko mobilnih inspekcijskih timova. Sproveden je nadzor i kontrola objekata za proizvodnju/preradu hrane biljnog i životinjskog porijekla i proizvodnju izvorske flaširane vode, po utvrđenom planu kontrole.

Kontrolama je provjeravan stepen usaglašenosti u objektima sa propisanim zahtjevima higijene (uređenje prostorija, oprema za čuvanje i skladištenje hrane, opremu za obradu, pripremu i usluživanje hrane, oprema za pranje ruku/hrane, snabdijevanje vodom, odvođenje otpadnih voda iz objekta, uklanjanje i rukovanje otpadom od hrane, lična higijena i zdravlje zaposlenih lica). Kontrolisano je porijeklo/sledljivost hrane, oznake/deklaracije na hrani, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu. Vršena je i provjera bezbjednosti vode, uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje.

U izvještajnom periodu izvršen je nadzor u 623 objekta i utvrđeno 153 nepravilnosti.

Nepravilnosti su se najčešće odnosile na: nepoštovanje higijenskih pravila tokom obrade i/ili čuvanja hrane, neobezbjeđivanje adekvatnih rashladnih uređaja, neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, neposjedovanje dokaza o zdravlju zaposlenih lica i o porijeklu hrane, nevođenje obaveznih evidencija o dobavljačima hrane, temperaturama obrade i/ili čuvanja hrane, neposjedovanje rješenja za obavljanje djelatnosti proizvodnje i prometa hrane izdatog od nadležnog organa i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika i postiže efekat i to:

- 6 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (generalno čišćenje, dezinfekcija, zamjena odgovarajuće opreme novom itd);
- 4 rješenja o otklanjanju nepravilnosti koja se odnose na infrastrukturne zahtjeve (rekonstrukciju i adaptaciju postojećih prostorija);
- 2 rješenja o zabrani rada licima bez potrebnih dokaza o zdravstvenoj sposobnosti za rad s hranom;
- 8 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbednih namirnica u objektu zbog neadekvatnog održavanja, promijenjenih organoleptičkih svojstava ili neposjedovanja dokumentacije o porijeklu; i
- 132 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika, a za čije otklanjanje je potrebno vrlo kratko vrijeme.
- 36 prekršajna naloga u visini od 8.100,00€.

Zbog isteklog roka upotrebe, nepostojanja dokaza o porijeklu i nedeklarisanih proizvoda, izmijenjenih senzorskih svojstava, stavljeno je van prometa i uništeno 370 kg/l različitih vrsta hrane/sirovina.

Radi provjere bezbjednosti hrane vršeno je uzimanje uzoraka za: mikrobiološka ispitivanja, kao i uzimanje briseva sa ruku, radnih površina, opreme i pribora radi utvrđivanja higijenskog stanja u objektima. Takođe su uzimani uzorci za relizaciju redovnih programa monitoringa: monitoring bezbjednosti školjki, rezidua farmakoloških supstanci u hrani životinjskog porijekla i hrane za životinje, rezidua pesticida, kao i kontaminenata u hrani, u skladu sa planiranim brojem uzoraka za avgust mjesec.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

Inspekcija za hranu je u avgustu mjesecu izvršila pregled 1931 pošiljke hrane neživotinjskog porijekla i 442 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom. Pregled pošiljke obuhvata: pregled dokumentacije, identifikacioni pregled i fizički pregled tj. provjera hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale provjere radi potvrde ispunjenost zahtjeva.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 332 uzorka, a za pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 30 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 17% pošiljki hrane iz uvoza i 6% pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđenog stepena usaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti inspektori za hranu su donijeli 1926 rješenja o uvozu i stavljanju na tržište bezbjednih pošiljki i 5 rješenja o zabrani uvoza i stavljanja na tržište nebezbjednih pošiljki.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla

Tokom avgusta mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 4 pošiljke hrane, ukupne težine 1217,7kg i 52 komada plehova – predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom. Pošiljke su vraćene ili uništene na propisan način.

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	04.08.2017.	Pleh teflonski	52 komada	Povećan sadržaj teških metala (Mn) i korozija na ivicama	Teški metali	0,1mg/l	0,248mg/l
2.	23.08.2017.	dodatak ishrani	48x0,2l	Uputstvo za primjenu	aditivi	nađen	ne smije biti
3.	28.08.2017.	dodatak ishrani	294 kom po 150gr	natrijum-benzoat	konzervans	1332	Ne smije biti
4.	28.08.2017.	Kečap	300	benzoeva kisjelina konzervans nije naveden	Deklarisanje i označavanje	380	nije naveden
5.	31.08.2017.	Vino rose	864	Sadržaj sorbinske kisjeline	kvalitet	240	200

Postupanje po inicijativama

U avgustu mjesecu Inspekciji za hranu je podneseno 19 inicijativa koje su se odnosile na loše higijenske uslove u objektima, proizvode isteklog roka upotrebe, proizvode bez deklaracija, izmijenjenu boju i miris određene hrane, rad subjekata bez odobrenja nadležnog organa. Po

svakoj primljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresa).

Tokom avgusta mjeseca inspekcija za hranu je primila jednu prijavu od strane epidemiološke službe Doma zdravlja Nikšić o sumnji na trovanje određenog broja lica zbog konzumiranja hrane u jednom ugostiteljskom objektu. Inspekcija za hranu je preduzela sve propisane procedure i preduzela mjere i radnje u saradnji sa epidemiološkom službom u cilju utvrđivanja da li je hrana u tom objektu bila uzrok zdravstvenih problema. Nakon dobijanja rezultata laboratorijskih ispitivanja uzoraka hrane i briseva, potvrđeno je hrana u tom objektu nije bila uzrok oboljevanja ljudi.

Na osnovu obavještenja Ministarstva prosvjete – osnovnih i srednjih škola o organizovanju smještaja i ishrani đачkih ekurzija izvršen je preventivni nadzor u 17 ugostiteljskih objekata (hotela i restorana).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontola

Veterinarski inspektori su u avgustu mjesecu vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, kontrolu rada veterinarskih ambulanti, kontrolu prometa lijekova na veliko – veledrogerija i upotrebe veterinarskih lijekova u veterinarskim ambulantama, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kao i kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja.

Cilj kontola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti, preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 244 pregleda u unutrašnjoj kontroli, od čega 163 kontrola sprovođenja mjera po programu mjera zdravstvene zaštite životinja, 19 kontrola iz oblasti zaštite dobrobiti životinja, 61 kontrola identifikacije i registracije životinja i gazdinstava, 31 kontrola rada veterinarskih ambulanti i 3 kontrole upotrebe veterinarskih lijekova, 5 kontrola u oblasti spriječavanja širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera, kao i kontrola po prijavi veterinarskih ambulanti držaoca životinja koji su odbili sprovođenje propisanih i naređenih mjera za spriječavanje pojave i suzbijanje zaraznih bolesti životinja i 14 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zraznu bolest bjesnilo, po prijavi epidemiološke službe Instituta za zdravlje o ujedu pasa i mačaka i 23 kontrole po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- Izdato 14 rješenja o opservaciji pasa i mačaka i isključivanju sumnje na bjesnilo, o otklanjanju nepravilnosti na registrovanim gazdinstvima;
- 8 ukaza držaocima životinja o otklanjanju nepravilnosti;
- 2 rješenja držaocima životinja zbog odbijanja vakcinacije protiv bolesti plavog jezika i s tim u vezi pokrenuta su 2 prekršajna postupka protiv držaoca.

*Tokom avgusta, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrole ugostiteljskih i maloprodajnih objekata na primorju, kao dio mobilnih timova za kontrolu tokom turističke sezone, na teritoriji opština Ulcinj, Bar, Budva, Tivat, Kotor i Herceg Novi kao i kontrolu prometa hrane u unutrašnjem prometu i uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, transit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u avgustu 2017. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i

željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1456 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 1163 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i proizvoda životinjskog porijekla, od čega je 135 pošiljki živih životinja namjenjenih daljem uzgoju ili klanju. Pošiljke životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet. Izdato je 1159 rješenja o stavljanju u slobodan promet i 4 rješenja o zabrani uvoza.

Veterinarska inspekcija je, postupajući po prijavi policije, izvršila pregled i uništenje pošiljke proizvoda životinjskog porijekla, u količini od 764 kg, nepoznatog porijekla, zaplijenjena od strane granične policije.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, **uzimanje uzoraka za laboratorijsko** ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 244 uzorka. Laboratorijski je ispitano 20,98% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza

Zbog utvrđenih neusaglašenosti, zabranjen je uvoz i stavljanje na tržište 2 pošiljke hrane – proizvodi od mlijeka, u količini od 3099 kg zbog mikrobiološke neispravnosti i 1 pošiljka svježeg svinjskog mesa u količini od 15,17 t, zbog neadekvatnog transporta.

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	28.08.2017.	Kajmak 75%mm	900	Escherichia coli	bakterija	Nađeno u 4 od 5 jedinica	Ne smije biti
2.	29.08.2017.	sir	2199	Escherichia coli	bakterija	Nađeno u 4 od 5 jedinica	Ne smije biti

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspeksijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 227 pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje je izdato rješenje o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (227 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom avgusta izvršen je pregled i sertifikacija (izdati ogovarajući veterinarski sertifikati) 53 pošiljki životinjskog porijekla namijenjenih izvozu i izdato 4 sertifikata za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U avgustu mjesecu veterinarskoj inspekciji je podnešeno 15 inicijativa/prijava koje su se odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanju životinja i prijave veterinarskih ambulanti o odbijanju držalaca životinja da se nad njihovim životinjama sprovedu propisane i naređene mjere zdravstvene zaštite životinja. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontola

Fitosanitarni inspektori su u avgustu mjesecu vršili inspeksijski nadzor u oblasti zdravstvene zaštite bilja, objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, objektima za promet za sredstva za ishranu i zaštitu bilja, kao i upotrebu sredstava za zaštitu i ishranu bilja na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar primarnih proizvođača hrane biljnog porijekla i vršili uzorkovanje u skladu sa programom monitoringa rezidua pesticida i programom fitosanitarnih mjera – programi zdravstvene zaštite bilja za 2017. godinu.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja i bezbjednosti hrane.

Vršena je kontrola prometa sredstava za zaštitu i ishranu bilja u pogledu ispunjenosti propisanih uslova za promet, kontrola gotovih preparata: pakovanje, rok upotrebe, skladištenje, kao i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje. Takođe, u izvještajnom periodu nastavljene su aktivnosti u oblasti zdravstvene zaštite bilja radi pravovremenog i efikasnog sprovođenja Programa fitosanitarnih mjera za 2017. godinu, a posebna pažnja je posvećena domaćoj proizvodnji voća i povrća kroz sprovođenje monitoringa rezidua pesticida.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 113 inspeksijskih pregleda i to: 97 redovnih inspeksijskih pregleda, 1 inspeksijski pregled na osnovu inicijative i 15 kontrolnih. Broj inspeksijskih pregleda na osnovu zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja: 89 pregleda; zakona o sjemenskom i sadnom materijalu: 9 pregleda; zakona o sredstvima za ishranu i zaštitu bilja: 12 pregleda i iz zakona o bezbjednosti hrane: 5 pregleda.

Nepravilnosti su se najčešće odnosile na: poštovanje pravila tokom primjene sredstava za zaštitu bilja, adekvatnosti uslova za skladištenje ili prostorija i opreme, vođenje obaveznih evidencija o upotrebi sredstava za zaštitu i ishranu bilja, posjedovanje rješenja za obavljanje djelatnosti proizvodnje i prometa izdatog od nadležnog organa za navedene oblasti i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika i postiže efekat i to: 7 rješenja o oduzimanju i uništavanju robe; 2 rješenja o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kraće vrijeme. Takođe, vršeno je uzorkovanje po godišnjim programima monitoringa rezidua pesticida i nitrata, u skladu sa planiranim brojem uzoraka za avgust mjesec, a svi uzeti uzorci odgovaraju propisanim zahtjevima bezbjednosti, vršeno je i rutinsko uzorkovanje radi otkrivanja prisustva štetnih organizama bilja. Ukupno je uzeto 47 uzoraka.

Uvoz

Fitosanitarni inspektori su u avgustu vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla, hrane za životinje, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u avgustu mjesecu izvršila pregled ukupno 1310 pošiljki prilikom uvoza i 30 pošiljki koje su u tranzitu. Izdata su 3 rješenja za zabranu uvoza i 4 rješenja za uništenje robe.

Ukupno je uzeto 429 uzoraka od čega 7 uzorka nijesu odogvarala propisanim zahtjevima. U avgustu mjesecu, ukupno je uzorkovano 32,75% pošiljki iz uvoza.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane biljnog porijekla

Tokom avgusta mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane biljnog porijekla u nadležnosti fitosanitarne inspekcije, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 7 pošiljki hrane, ukupne težine 14.756,00 kg.

Neusaglašeni nalazi							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1.	09.08.2017.	jabuka	4815	dimethoate/ omethoate	IN, AC	0,12	0,02
2.	10.08.2017.	Hrana za životinje	1560	maduramicin amonijum alfa	kokcidiostatik	4,4	0,05
3.	11.08.2017.	Hrana za životinje	1560	maduramicin amonijum alfa	kokcidiostatik	4,5	0,05
4.	22.08.2017.	breskva	4151	dimethoate/ omethoate	IN, AC	0,11	0,02
5.	23.08.2017.	Hrana za životinje	500	Deklarisan kokcidiostatik lasalocid, kojeg nema u hrani	Deklarisanje i označavanje	<0,03	1,25
6.	28.08.2017.	breskva	1430	dimethoate/ omethoate	IN, AC	0,04	0,02
7.	29.08.2017.	jabuka	740	dimethoate/ omethoate	IN, AC	0,12	0,02

Izvoz

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 532 pošiljke i izdala 532 sertifikata i to: 433 fitosertifikata za izvoz voća, povrća i drvene građe i 66 sertifikata za reexport.